

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

DOVA
Dhr. M. Sari
Per mail

Datum: 10 augustus 2023
Betreft: advies LTK 2024
C.C.: dhr. A. Kruijt, DOVA
Bijlage: advies en brief LTI 2023

Geachte heer Sari,

Wij hebben uw adviesaanvraag over tarieven Landelijk Tarievenkader 2024 ontvangen. Hierbij geven wij ons advies ten aanzien van de LTI en de daarvan afgeleide tarieven.

De LTI voor 2024 komt neer op een tariefsverhoging van 11,72 %. Vorig jaar was dit 7,24% (LTI van 7,02% plus een extra verhoging van 0,22% vanwege OV-Pay). De totale tariefverhoging binnen twee jaar komt dan neer op bijna 20%, een verontrustend forse verhoging!

Over de toepassing van de uitvoeringsregels om te komen tot de LTI voor 2024 (11,72% dus) hebben wij geen directe opmerkingen. Uitgaande van de kostenstijgingen t.o.v. vorig jaar zoals gepubliceerd door CBS kan je zeker verwachten dat dit klopt.

Zijn de werkelijke kosten voor de vervoerders ook zoveel gestegen?

- Door Corona is veel personeel met pensioen gegaan, heeft ontslag genomen en is niet vervangen. *We proeven de nare vruchten door tekort aan personeel.*
- Bussen die minder rijden hebben minder onderhoud nodig en gebruiken minder brandstof. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van kosten die niet uitgegeven zijn.

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20
1261 ZP Blaricum
M 06 – 51 06 55 45
e-mail: willemjan@tridee.eu

Krijgen we zo reizigers weer in het OV

Wij vragen ons sterk af of de werkelijke kosten van de vervoerders anders dan de berekende kosten ook met 11,72% zijn toegenomen. De verwachte groei in het OV is nog onzeker en een prijsstijging van 11,72% werkt zeker niet mee en is niet door iedereen op te brengen en is voor keuzereizigers vaak een extra stimulans om niet voor het OV te kiezen.

Samen met de LTI van vorig jaar komt de stijging -opgeteld- in twee jaar neer op bijna 20%!

Gevolgen val kabinet

Het is de vraag of voor minima en vele anderen met lage inkomens de eventuele compensatie van de inflatie voldoende is om met het OV te blijven reizen. De val van het kabinet zal benodigde extra compensatie niet versnellen. Demissionair staatssecretaris Heijnen legt de verantwoordelijkheid voor tarieven volledig bij de concessieverleners neer.

Keuzereizigers, zeker diegenen die hun tijdstip van transport zelf kunnen bepalen, kunnen fileproblemen gemakkelijk ontwijken.

Veelal wordt voor het autorijden alleen naar de brandstofkosten gekeken (de auto staat immers toch voor de deur en de vaste lasten zijn of worden toch betaald). Keuzereizigers kunnen sterk de neiging krijgen om voor de eigen auto te kiezen.

Afname kwaliteit OV met forse verhoging van de tarieven

Ondanks de forse verhoging van de tarieven in 2023 (7,24%) is de kwaliteit van het OV sterk afgenomen (lagere frequenties en een zeer onbetrouwbare uitvoering van de dienstregeling). Zonder tariefsverhoging, geeft dit al reden voor een neerwaartse spiraal in het OV-gebruik.

Werknemers in ploegendienst die vroeg beginnen, laat eindigen en werken op industrie gebieden zonder OV zullen niet snel voor het OV kiezen.

Breder perspectief

Wij stellen in dit advies de uitkomsten van de toepassing van de beleidsregels niet ter discussie. Wij willen deze uitkomsten wel in een breder perspectief plaatsen, gelet op de maatschappelijke ontwikkelingen

Wij constateren dat het businessmodel binnen de marktwerking waarop het ov-stelsel grotendeels is gebaseerd, als antwoord op de huidige vragen vanuit de samenleving (gezondheid, milieu en armoede), de grens heeft bereikt van wat realistisch haalbaar en maatschappelijk aanvaardbaar is. Vervoerders en overheden kijken naar elkaar en wachten tot iemand met een goed idee komt. In het overeind en bereikbaar houden van het OV als maatschappelijke basisvoorziening kan het vinden van de oplossing volgens ons niet alleen aan de markt overgelaten worden. Wij citeren hierbij graag de heer Jochen Mierau (Prof. Hoogleraar Economie van de Volksgezondheid & Wetenschappelijk Directeur UGBS – Health). Deze stelt: 'Basisvoorzieningen hebben een maatschappelijk verdienmodel omdat ze de randvoorwaarden vormen voor participatie in het sociale en economische verkeer. Door er een eigen verdienmodel van te eisen, volgt

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20

1261 ZP Blaricum

M 06 – 51 06 55 45

e-mail: willemjan@tridee.eu

onderinvestering in de basisvoorzieningen en daalt de participatie.' Een herijking van de verantwoordelijkheden van betrokken partijen in het overeind houden van het OV is wat ons betreft aan de orde en komt dan ook in ons advies tot uitdrukking.

Conclusie

Wij verwijzen u ook naar onze brief "Prijsstijging OV 2023" van 17 augustus 2022 met ons advies als bijlage. De in deze brief genoemde problemen voor het OV gelden voor 2024 in nog grotere mate.

Zoals in eerdere adviezen al is gezegd, werkt iedere tariefverhoging tegendraads om reizigers na de coronapandemie terug te winnen en nieuwe reizigers aan te trekken.

Mogelijke oplossingen:

- De opbrengsten van de vervoerders worden naast de landelijke tarieven (reizigersopbrengsten) ook opgebracht uit de subsidies van de opdrachtgevers en opbrengsten uit het studentenreisproduct. Subsidies en bijdragen van de overheid (provincie en rijk) kunnen vanuit maatschappelijk belang zoals hierboven aangegeven, verhoogd worden. De opdrachtgevers kunnen daarnaast de centrale overheid vragen om de bijdrage voor het studenten reisproduct te verhogen.
- Het btw-tarief voor het OV terugbrengen naar 0%. Dit is jaren het geval geweest voor het OV en zou in de huidige situatie zeker een welkome oplossing zijn.
- Tariefverlaging met goede promotie, een campagne die landt bij alle Nederlanders en duidelijk de voordelen van het OV gebruik aan geeft, zou de vrije capaciteit in het OV moeten kunnen vullen. Volle bussen met reizigers die een lager tarief betalen, zouden dan veel meer kunnen opbrengen.
- Vanwege het steeds meer hybride werken zal het gebruik van het Openbaar Vervoer niet meer hetzelfde zijn, echter is het wel noodzakelijk dat het Openbaar Vervoer aantrekkelijk moet zijn om zo concurrerend te zijn ten opzichte van de Auto.
Goede afspraken met werkgevers en vervoerbedrijven **enerzijds** over de contract tarieven en **anderzijds** werkafspraken tussen werkgevers en werknemers over hybride werken en secundaire arbeidsvoorwaarden zal wellicht helpen werknemers gebruik te laten maken van het Openbaar Vervoer.

Meer standaardisatie en niet iedere keer het wiel opnieuw uitvinden

Het zou ook sterk helpen als er meer standaardisatie van o.a.

- **producten** (bijvoorbeeld zoals in de regio Oost (Flevoland, Overijssel en Gelderland));
- **naamgeving** (R-net ook toepassen in Groningen);
- **betere afstemming** van tariefsystemen (met name geen dubbel instaptarief bij overstappen tussen het NS- en LTK-systeem) en
- **uniformering van reisapps.**

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20
1261 ZP Blaricum
M 06 – 51 06 55 45
e-mail: willemjan@tridee.eu

Maak het de reiziger gemakkelijk, voorkom dat er een studie gemaakt moet worden om het juiste reisproduct te kiezen waardoor er hulpsystemen nodig zijn!

Terug naar de eenvoud van de Strippenkaart en het Sterabonnement, uiteraard binnen het OV-Pay systeem.

Advies

De ROCOV's adviseren negatief over de toepassing van de hoge LTI en de daaruit volgende tarieven voor 2024.

Hoewel de berekeningswijze rationeel kloppend is, moet oog zijn voor het maatschappelijk belang van openbaar vervoer. Het borgen van betaalbaarheid van het OV is van groot belang (zie ook de reactie van staatssecretaris Heijnen aan de Tweede Kamer). Daarom adviseren wij de LTI eenmalig vast te stellen op een lager percentage en de vervoerders te compenseren via hogere exploitatiebijdragen of door het mogelijk te maken dat dieselbussen versneld vervangen worden door goedkopere elektrische bussen. Het maatschappelijk belang van betaalbaar openbaar vervoer is in onze ogen groter dan het blind volgen van de reguliere LTI-berekening.

Algemene opmerking

In de adviesaanvraag wordt gesteld dat als de uiteindelijke LTK-tarieven toch nog wijzigen er niet opnieuw om advies zal worden gevraagd. Wij willen, anders dan u stelt, toch nog van ons wettelijk adviesrecht gebruik kunnen maken!

Met vriendelijke groet,
Namens de gezamenlijke ROCOV's

Drs. J. (Jan) van Leijenhorst
Voorzitter Landelijk Overleg Voorzitters ROCOV's

J.G. (Johan) Kruithof
Voorzitter landelijke overleggroep ROCOV's

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20
1261 ZP Blaricum
M 06 – 51 06 55 45
e-mail: willemjan@tridee.eu

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

bijlage advies LTI 2024

DOVA
Dhr. J. van Selm
Per mail

Datum: 17 augustus 2022

Betreft: *Prijsstijging OV 2023*

C.C.: *M. Sari DOVA, A. Kruijt DOVA, J. van Leijenhorst NOVB-CO*

Bijlage: *advies LTK 2023*

Geachte heer Van Selm,

De gezamenlijke ROCOV's hebben de (voorlopige) adviesaanvraag LTK 2023 ontvangen en besproken in de landelijke overleggroep ROCOV's. Het uitgebrachte advies is als bijlage meegestuurd. Deze adviesaanvraag is aanleiding om bij DOVA aan te dringen op een kritische houding ten aanzien van (een stapeling van) tariefsverhogingen.

De LTI 2023 komt (voorlopig) neer op een prijsverhoging van 7,02%. De tariefsverhoging is fors en daardoor verontrustend. Zoals in eerdere adviezen al is gezegd werkt iedere tariefverhoging tegendraads om reizigers na de coronapandemie terug te winnen en nieuwe reizigers aan te trekken. Wij stemmen noodgedwongen in, omdat opbrengstverantwoordelijke vervoerders verder zullen moeten snijden in het voorzieningenniveau. Een verdere inkrimping van het lijnennet en de dienstregeling achten wij ongewenst.

Mogelijk volgt er nog een aangepaste adviesaanvraag, omdat de prognoses van de ontwikkelingen in de loonvoet en inflatie aan de lage kant blijken te zijn. Er loopt een discussie of de correctie hierop voor 2024 naar voren wordt getrokken en deze al deels te verwerken in de LTI 2023, zodat de correctie over twee jaar wordt uitgesmeerd. Hieruit spreekt de verwachting dat de correctie fors zal uitvallen. Het streven naar demping is loffelijk. Echter het naar voren halen van deze correctie vinden wij onwenselijk omdat de LTI al zo hoog uitvalt.

Daarnaast speelt de éénmalige extra verhoging van 0,44% in het kader van de invoering van nieuwe betaalwijzen (OV-Pay) en de wens om de basisservicekosten van OV-betalen te verwerken in de tarieven. DOVA koppelt het moment van ingaan hiervan aan de datum van effectuering van de reguliere LTI. Wij constateren dat dit een separaat

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20
1261 ZP Blaricum
M 06 – 51 06 55 45
e-mail: willemjan@tridee.eu

adviestraject in NOVB-verband is en de discussie over de datum van invoering nog gevoerd moet worden. Wij hebben negatief geadviseerd om dit moment van ingaan te koppelen aan de genoemde datum en daarmee eigenlijk aan de datum van 1 januari 2023. DOVA legt hiermee een claim op de besluitvorming in NOVB-verband. Echter de invoering hangt af van andere factoren dan van een dergelijk moment. Dit moment is daaraan ondergeschikt. Wij adviseren eerst de discussie en besluitvorming in NOVB-verband af te wachten. In dat kader vragen wij DOVA gelet op de forse prijsverhoging per 1 januari 2023, kritisch te zijn op het moment van ingaan van de éénmalige extra verhoging. Uitstel van de invoering van de éénmalige verhoging is wenselijk om de forse verhoging van de tarieven te dempen. Wilt u de koppeling toch handhaven dan adviseren wij u een koppeling aan de volgende datum van effectuering van de LTI.

Kortgezegd komt het erop neer dat bij doorgaan van al het bovengenoemde de tariefsverhoging voor 2023 er mogelijk als volgt uitziet: LTI van 7,02% plus verhoging vanwege het naar voren halen correctie 2024 plus de éénmalige extra verhoging van 0,44% vanwege OVPay, deze stapeling zorgt ervoor dat de LTI 2023 ruim boven de 7,5% kan eindigen. Terwijl het aanbod aan OV sterk onder druk staat en een afschaling van 20-30% van de DRU's ten opzichte van 2019 nog mogelijk is. Dit staat niet in verhouding tot elkaar. Een dergelijke stapeling is daardoor ongepast en ongewenst. We staan zeer negatief tegenover deze stapeling.

Ook wijzen wij u op de negatieve effecten:

- (Verdere) verzwakking van de concurrentiepositie van het openbaar vervoer ten opzichte van de auto;
- Bemoeilijken van de groei van het aantal reizigers en derhalve reizigersinkomsten voor de vervoerders (zie het onderzoek 'Heeft COVID geleid tot structureel ander reisgedrag?' van het KIM);
- Toename van vervoersarmoede, anders gezegd, een toename van mensen met een laag inkomen die het openbaar vervoer niet meer kunnen betalen en geen alternatief hebben.

Verder doen we een beroep op u om bij de Rijksoverheid te streven naar het afzien van doorberekening van 9% BTW in de OV-tarieven. Weliswaar mist de rijksoverheid hierdoor inkomsten, maar de systematiek van het LTK blijft zodoende in stand zodat de vervoerders geen vervoersopbrengsten missen. Zo wordt de forse tariefsverhoging voor de reiziger en de negatieve effecten verder gedempt.

Wij doen een beroep op DOVA het bovenstaande voor te staan in de contacten en overleggen met het Rijk binnen en buiten NOVB-verband en mede naarstig te zoeken naar mogelijkheden om de tariefsstijgingen te dempen en de negatieve tendens om te buigen. Uiteraard zijn we bereid om hierover met elkaar door te spreken.

Met vriendelijke groet,

drs. J. van Leijenhorst
namens het landelijk overleg voorzitters ROCOV's

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20
1261 ZP Blaricum
M 06 – 51 06 55 45
e-mail: willemjan@tridee.eu

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

bijlage advies LTI 2024

DOVA
Dhr. M. Sari
Per mail

Datum: 17 augustus 2022
Betreft: advies LTK 2023
C.C.: dhr. A. Kruijt, DOVA

Geachte heer Sari,

Wij hebben uw voorlopige (gecorrigeerde) adviesaanvraag inzake tarieven Landelijk Tarievenkader 2023 ontvangen.

Omdat de prognoses van de ontwikkelingen in de loonvoet en inflatie aan de lage kant blijken te zijn, zal er mogelijk nog een aangepaste adviesaanvraag volgen. Er loopt een discussie of de correctie hierop voor 2024 naar voren wordt getrokken en deze al deels te verwerken in de LTI 2023, zodat de correctie over twee jaar wordt uitgesmeerd. Hieruit spreekt de verwachting dat de correctie fors zal uitvallen. Wij adviseren om deze correctie achterwege te laten, zodat de klap voor de reiziger minder groot is. Wij wachten een eventuele aangepaste adviesaanvraag af.

Verder zijn de uitvoeringsregels van 2022 aangepast voor 2023. Wij kunnen instemmen met de doorgevoerde aanpassingen van de uitvoeringsregels voor 2023. Wij zijn positief over het jaarlijks uitvoeren van het herijkingsonderzoek. Wel merken we op dat volgens de informatie in de rapportage herijking van Panteia, de verhouding diesel / elektrisch naar beneden gaat in het voordeel van elektrisch (dat goedkoper is dan diesel). Graag zouden wij zien dat dit ook zijn doorwerking vindt bij de tariefstelling in het voordeel van de reiziger.

De LTI voor 2023 komt neer op een tariefsverhoging van 7,02%. Wij hebben verder geen opmerkingen over de toepassing van de uitvoeringsregels om te komen tot de LTI voor 2023. We kunnen daarmee instemmen. Echter de tariefsverhoging is fors en daardoor verontrustend. Zoals in eerdere adviezen al is gezegd werkt iedere tariefverhoging

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20
1261 ZP Blaricum
M 06 – 51 06 55 45
e-mail: willemjan@tridee.eu

tegendraads om reizigers na de coronapandemie terug te winnen en nieuwe reizigers aan te trekken.

Daarnaast speelt in het kader van de invoering van nieuwe betaalwijzen (OV-Pay) en de wens om de basisservicekosten van OV-betalen te verwerken in de tarieven, de éénmalige extra verhoging van 0,44%. U koppelt het moment van ingaan hiervan aan de datum van effectuering van de reguliere LTI. Wij adviseren negatief om dit moment van ingaan te koppelen aan de genoemde datum en daarmee eigenlijk aan de datum van 1 januari 2023. U legt hiermee een claim op de besluitvorming in NOVB-verband. Immers de invoering hangt van andere factoren af dan een dergelijke datum. Wij adviseren een latere invoering van deze éénmalige verhoging om de verhoging van de tarieven te dempen.

Verder zien we een dreiging van een stapeling van verhogingen die wij ongewenst achten voor de reiziger in het OV. Een stapeling is zeer ongepast in een tijd waarin het aanbod aan OV sterk onder druk staat. Het OV wordt daarmee voor steeds minder reizigers een waardig (en goedkoper) alternatief voor bijvoorbeeld de auto. Dit is voor de gezamenlijke ROCOV's aanleiding tot een separate brief aan DOVA de heer J. van Selm. Wij gaan in die brief nader in op de effecten van een stapeling van verhogingen.

Met vriendelijke groet,
Namens de gezamenlijke ROCOV's

J.G. (Johan) Kruithof
Voorzitter landelijke overleggroep ROCOV's

blvd J.G. Kruithof

Samenwerkingsverband gezamenlijke Rocov's

p/a Erfgooiersdreef 20
1261 ZP Blaricum
M 06 – 51 06 55 45
e-mail: willemljan@tridee.eu